

Φιλοσοφία και Παράδοση

Του Ζήσιμου Λορεντζάτου

Σ

ύγχνος ανθρωπισμός. "Αν είσαι αντικομμουνιστής και εγώ δεν είμαι ή αν είσαι κομμουνιστής και εγώ δεν είμαι, μπορώ να σου φέρομαι απάνθρωπα (να σε αφήνω να σαπίζεις μέσα σε στρατόπεδα ή να σε ξεπαστρεύω). Τέτοιον ανθρωπισμό να τον χαιρόσαστε! [309]

Σχετικά με θεωρίες. Άκόμα δε βρέθηκε εκείνος που θα βάλει τη ζωή μέσα στον ντορβά του. Όλοένα δοκιμάζουν -Δαρβίνος, Μάρξ, Φρόυντ- άλλα ή ζωή ξεχειλάει, όπως το νερό, από παντού και χύνεται απέξω. [310]

Δεν την ξέραμε την Εκκλησία της Αγίας; Δεν έχουμε την παράδοσή μας; Πότε τη χάσαμε; Πώς αναρωτιόμαστε ή φωνάζουμε (άκόμα και ο πρόσφυγας ποιητής):

Άγάπη, που 'ναι ή εκκλησιά σου; Βαρέθηκα πιά, στα μετόχια.

Δεν ξέραμε πώς *μείζων* δε *τούτων ή αγάπη*; Ποιός μας είπε να τη χάσουμε και τώρα να «βαριόμαστε» στα μετόχια; Άνεξήγητος, άνεξήγητος ο σημερινός Έλληνας δέκα φορές. [314]

Φιλοσοφία και παράδοση. Όλα-κερη ή φιλοσοφία κάνει παραλληλαγές γύρω από το ρήμα *είμι* και το ουδέτερο της μετοχής του, το *δν*. Η παράδοση πάλη είναι ο *ΐν* και το *έν* *αὐτῶ γάρ... έσμέν*. Δυο κόσμοι. Από τη μιὰ Dieu d' Abraham... [ό Θεός του Άβραάμ] και από την άλλη des philosophes et des savants [των φιλοσόφων και των σοφών]. Η διάκριση του Πασκάλη στο έπίκεντρο πάντα. [315]

"Όταν σκεφτόμαστε χρησιμοποιούμε πάντα τη λογική άνάλυση· δεν μπορούμε να κάνουμε διαφορετικά· δε θα μπορούσαμε διαφορετικά να ανταλλάξουμε ή να μεταδίνουμε τη σκέψη μας. Φτάνει ώστόσο να μη ησημονάμε πώς για την άληθινή φιλοσοφία ή άνάλυση τελικά έμποδίζει την κατανόηση· αναλύοντας ή άνάλυση μένει στο άκατανόητο - από ένα σημείο και πέρα άναχαράζει ή μηρυκάζει. [319]

Η καταδίκη του Γαλιλαίου διάγραψε στην Εύρώπη την τροχιά της και τώρα έφτασε στην άληη άκρη, όπου καταδικά-

ζει ο Γαλιλαίος τον άνθρωπο που τοημάει να πιστεύει στο Θεό του Άβραάμ (non des philosophes et des savants). Έμεις έδω γιατί να παρακολουθήσουμε και σε αυτό την Εύρώπη; Μήπως δε μείναμε έξω -το 17ο αιώνα- από την καταδίκη του Γαλιλαίου; Πώς τώρα να συμπορευτούμε με την Εύρώπη στο αντίθετο; Τί δουλειά έχουμε έμεις στο

ζήτημα αυτό μαζί τους; Και στην Έρη Έξέταση μείναμε απέξω (ή Όρθόδοξη Εκκλησία έμεινε απέξω). Και σε άλλα πολλά. Γιατί να μην κοιτάζουμε τη δουλειά μας; "Η μήπως δεν έχουμε δουλειά; "Η μήπως δε μās φτάνουν τα δικά μας μαζεμένα ίασπόνερα και ή δικόνοια πού, από τα χρόνια του Σολωμού, μās κομματιάζει τα τζέρια; [321]

"Ένα συμπέρασμα από τη Φιλοκαλία (III, 19, 11-16, Άθήνα 1960): «... έκ μόνης άκοής ου δύναται τις τεχνίτης γενέσθαι, άλλ' έκ του ποιείν και βλέπειν και πολλή πράττειν και διορθοΰσθαι υπό των έμπείρων και δια της ύπομονής και έκκοπής των ιδίων θελημάτων και τη πολυημερία εις έξιν έρχεται της τέχνης...». Συμπέρασμα για τους τεχνίτες (κάθε ηογής). [323]

Άπό τη στιγμή που ο Χριστιανισμός παύει να είναι πίστη ή τρόπος ζωής -ό άριστος βίος των

άρχαιών Έλλήνων- και γίνεται ιδέα, φαντάζει για μένα το ίδιο αν είσαι χριστιανός ή άθεος. Όπως παράλληλα φαντάζει το ίδιο αν είσαι ιδεαλιστής ή υλιστής, σύμφωνα με την όρολογία της νεότερης εύρωπαϊκής φιλοσοφίας. Άφρόψαρα του νοϋ όλα αυτά, που δεν κατεβαίνουν ποτέ στα μεγάλα βάθη της ζωής μας. [325]

Εικαστικά έργα του Μάριου Σπηλιόπουλου

Άπό το βιβλίο «Collectanea», έκδ. Δόμος, 2009.